https://doi.org/10.32849/2409-9201.2025.25.28

УДК 349.2:349.3+331.5(477)

ДОГОВОРИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО РЕАГУВАННЯ НА РИЗИКИ БЕЗРОБІТТЯ

Надія ЧУДИК-БІЛОУСОВА

кандидатка юридичних наук, доцентка,
старша наукова співробітниця

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (Київ)

UDC

EMPLOYMENT CONTRACTS AS A LEGAL RESPONSE TO UNEMPLOYMENT RISKS

Nadiia CHUDYK-BILOUSOVA

Candidate of Law, Associate Professor,
Senior Research Fellow

Academician F.H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the NALS of Ukraine (Kyiv)

https://orcid.org/0000-0002-2248-8575

У статті досліджено сучасний стан договірного регулювання у сфері зайнятості в Україні як одного з інструментів реалізації політики соціального захисту та протидії безробіттю в умовах збройного конфлікту, економічної нестабільності та соціальних трансформацій. Авторка виокремлює чинники, які спричиняють зміни у структурі зайнятості, зокрема зростання неформального сектору, збільшення нестандартних форм праці та обмежений доступ окремих категорій населення до традиційних каналів працевлаштування. Особливу увагу приділено теоретико-правовому аналізу договорів, що укладаються у сфері зайнятості, їх правовій природі, змісту, суб'єктному складу та регулятивній ролі.

Визначається, що попри відсутність уніфікованої доктрини щодо договорів у сфері зайнятості, в українській правозастосовній практиці сформувався сталий набір правових механізмів, що функціонують на основі договірних відносин. Зокрема, звертається увага на можливість укладення договору про професійне навчання безробітних осіб, договору про надання ваучерів на навчання, договору про компенсацію витрат роботодавцю за працевлаштування соціально вразливих категорій, договору соціального супроводу, а також договору про надання мікрогранту для започаткування або розвитку власної справи. Встановлено, що ці дого-

The article explores the current state of contractual regulation in the field of employment in Ukraine as an emerging and increasingly important instrument for implementing social protection policy and combating unemployment amid the challenges of war, economic crisis, and ongoing labour market transformations. The author identifies key factors contributing to structural changes in employment, including the growth of the informal sector, the proliferation of non-standard forms of work, and limited access to traditional employment channels for vulnerable populations. Special attention is paid to the legal analysis of employment-related contracts, their nature, essential terms, subjects, and regulatory role.

The study shows that despite the absence of a unified doctrinal framework for such contracts, a consistent legal practice has developed in Ukraine. A range of instruments operate on a contractual basis, including: contracts for vocational training of unemployed persons; training vouchers; reimbursement agreements with employers hiring vulnerable individuals; social support contracts; and microgrant agreements for starting or developing private businesses. These contracts exhibit features of public-private cooperation, combining elements of civil, labour, and social security law. They are formalized

вори мають ознаки публічно-приватного партнерства, поєднують елементи цивільного, трудового та соціального права, укладаються виключно у письмовій формі та є інструментом реалізації активної політики зайнятості.

У контексті системи соціального забезпечення такі договори дозволяють забезпечити індивідуальний підхід до потреб безробітної особи, стимулювати роботодавця до соціально відповідальної поведінки та забезпечення ефективного використання коштів Фонду соціального страхування на випадок безробіття. Авторка наголошує на необхідності подальшої систематизації та типізації таких договорів, з огляду на їхню нормативну фрагментарність, що перешкоджає належному правозастосуванню. Обґрунтовується доцільність розроблення єдиного підходу до їх укладення, що сприятиме підвищенню юридичної визначеності, підзвітності та ефективності державної політики зайнятості.

У підсумку зазначається, що в умовах повоєнного відновлення України, договірне регулювання у сфері зайнятості повинно бути переосмислене не лише як техніка правового оформлення взаємодії між суб'єктами, а як стратегічний інструмент формування гнучкого, інклюзивного та соціально орієнтованого ринку праці. Розширення і вдосконалення цієї форми правового регулювання відповідає сучасним європейським підходам та сприяє імплементації міжнародних стандартів у національне законодавство.

Ключові слова: договір у сфері зайнятості, правовий механізм протидії безробіттю, соціальна політика, ринок праці, соціальне забезпечення, вразливі групи населення

exclusively in written form and function as tools of active employment policy.

From a social security perspective, these contracts allow for personalized assistance to the unemployed, incentivize socially responsible behaviour among employers, and support efficient use of the Unemployment Insurance Fund. The author underscores the need to systematize and typify these legal instruments, as their current fragmented regulation hinders coherent legal application. A unified legal framework for such agreements would enhance clarity, accountability, and overall policy effectiveness.

In conclusion, the article asserts that in the context of Ukraine's post-war recovery, contractual regulation in employment should be redefined not merely as a procedural tool, but as a strategic mechanism for shaping a resilient, inclusive, and socially-oriented labour market. The expansion and modernization of such legal frameworks aligns with contemporary European approaches and facilitates the implementation of international labour standards into domestic law.

Keywords: contractual regulation of employment, legal response to unemployment, social policy, labour market, social security, vulnerable population groups

Питання зайнятості населення традиційно посідає провідне місце в системі соціальної політики будь-якої держави завдяки безпосередньому впливу на рівень економічної стабільності, соціального добробуту та загальну якість життя громадян. В умовах глобалізації, технологічних змін, військових конфліктів та кризових явищ у світовій економіці, національні ринки праці зазнають значного тиску, що проявляється у зростанні безробіття, появі нестандартних форм праці, поширенні неформальної зайнятості та зниженні ефективності традиційних механізмів соціального забезпечення. Україна, як держава, що перебуває у стані

збройного конфлікту та водночас здійснює системні реформи у соціально-трудовій сфері, стикається з необхідністю оперативного перегляду підходів до правового регулювання відносин у сфері зайнятості.

У цих умовах посилення договірного елементу в політиці зайнятості набуває особливої ваги. Укладання договорів між уповноваженим державою органом, роботодавцем та особою, яка шукає роботу, дозволяє забезпечити індивідуалізацію правового впливу, гнучке реагування на виклики ринку праці та раціональне використання бюджетних коштів. Проте на сьогодні в Україні відсутня системна наукова розробка проблематики договірного регулювання у сфері зайнятості, а чинне законодавство залишається фрагментарним і нерідко суперечливим.

Незважаючи на наявність численних нормативно-правових актів, які регулюють порядок укладення окремих договорів у сфері зайнятості (професійного навчання, соціального супроводу при працевлаштуванні, компенсації роботодавцям, надання мікрогрантів тощо), бракує єдиної доктринальної позиції щодо їх правової природи, класифікації, особливостей змісту та ролі в структурі системи соціального забезпечення. Відсутність узгодженого правового підходу до таких договорів ускладнює їх практичне застосування, породжує неоднозначне трактування та знижує ефективність реалізації державної політики у сфері працевлаштування.

З огляду на це, актуальним залишається комплексне дослідження договірних механізмів у сфері зайнятості як інструменту реалізації соціальної політики та форми реалізації права особи на працю у контексті післявоєнного відновлення ринку праці в Україні.

Засади формування та реалізації політики зайнятості на національному та міжнародному рівнях були та тривалий час переважно залишаються предметом наукових досліджень у працях провідних економістів, зокрема Н. Г. Діденко, К. В. Дубич, Л. М. Новак-Каляєвої, М. І. Долішнього, С. М. Злупка, Л. М. Ільїч, Е. М. Лібанової, М. І. Пітюлича, І. Я. Садової, Л. К. Семів, С. Трубича, Л. Чвертко, Л. Т. Шевчук. Серед вітчизняних учених-юристів дослідження окремих аспектів правового регулювання відносин у сфері зайнятості проведені В. В. Андрійвим, О. С. Арсентьєвим, О. В. Басаєм, В. М. Гапочуком, І. О. Гуменюк, Л. В .Кулачок-Тітовою, О. В. Москаленко, І. А. Пахомовою, С. М. Прилипком, С. М. Синчук, Б. І. Сташківим, О. В. Тищенко, Р. І. Шабановим, Л. П. Шумної, В. В. Юровською, О. А. Яковлєвим, О. М. Ярошенком та ін.

Метою статті є аналіз причин безробіття в сучасних умовах та тенденцій впровадження договірного регулювання відносин як перспективного напрямку його подолання задля сприяння зайнятості соціально активного населення.

Системи соціального забезпечення у різних державах та в Україні зокрема, стикаються з проблемами забезпечення повного й ефективного охоплення працівників у всіх формах зайнятості, в тому числі завдяки впровадженню «нових» форм зайнятості. Деякі нові умови праці і зайнятості здатні забезпечити велику гнучкість для працівників і роботодавців, хоча можуть привести до значних прогалин в охопленні усіма доступними видами соціального забезпечення [1, с. 192], насамперед у сфері ІТ-технологій, для виконання роботи дистанційно та ін. Тому необхідно зміцнювати і адаптувати наявну систему соціального забезпечення для існуючих викликів та продовжувати здійснювати заходи із запобігання та скорочення бідності, підвищення безпеки доходів і обмеження нерівності [2, с. 75], сприяти працевлаштуванню в умовах дефіциту робочої сили. Зважаючи на те, що соціальне забезпечення є системою економічних, соціальних, правових, організаційних заходів [3, с. 156], котрі можуть бути реалізовані також в інтересах безробітної особи, як соціально незахищеної категорії, задля реалізації нею її права на працю та набуття статусу «соціально захищеної» завдяки участі в системі соціального страхування на випадок безробіття.

Сприяння соціальній підтримці безробітних тривалий час є окремим напрямом вітчизняної соціальної політики, котрий зосереджується на досягненні сприятливих умов життя для всіх членів соціуму, формуванні відносин між інституціями громадянського суспільства й соціальними групами, на забезпеченні максимальної зайнятості населення і створенні

соціально трудових гарантій та умов для зростання його добробуту [4, с. 9]. Відповідно політикою зайнятості населення виступає система заходів і дій соціально-економічного, адміністративно-організаційного та правового характеру, які спрямовані на забезпечення оптимального функціонування й розвитку сфери соціально-трудових відносин, у тому числі національного ринку праці, з метою забезпечення повної зайнятості [5, с. 348] для працездатної частини населення країни. Тому погоджуємося, що в сучасних умовах політика зайнятості має гарантувати соціальне забезпечення населення шляхом створення належних умов для функціонування особи, стимулювання суб'єктів господарювання до створення нових місць та фінансування у встановлений спосіб виплати допомоги безробітній особі [6].

Під зайнятістю населення, яку переважно вважають соціально-економічною категорією, розуміють залучення особи до трудової діяльності згідно з їх фактичними та майновими можливостями, яка складається під впливом попиту і пропозиції на ринку праці та приносить матеріальний добробут, здатний задовольнити відповідний життєвий рівень працівника та його родини [7, с. 9]. Саме в умовах воєнного стану зайнятість продовжує зазнавати трансформацій та характеризується зростанням прагнення особи до розвитку власної справи, котру держава для окремих категорій намагається тривалий час підтримувати фінансово у спосіб, визначений законодавством.

Із моменту здобуття незалежності Україна пережила низку кризових економічних потрясінь: під час перехідного періоду після проголошення незалежності (протягом 1991–1999 років), у період світової фінансової кризи (з 2009 року), з початком збройного конфлікту на сході України 2014 року (погіршення економічних умов в країні та посилення незалежності від трудової міграції та грошових переказів), під час пандемії COVID-19 та карантинних обмежень [8]. Наслідки економічних потрясінь для сфери зайнятості стали ще більш відчутними з 22 лютого 2024 р. після повномасштабного вторгнення, через негативний вплив воєнного стану, тимчасову окупацію, зниження рівня соціального забезпечення для тих осіб, котрі втратили роботу чи не змогли її самостійно знайти як через об'єктивні, так і через суб'єктивні фактори.

За останні два десятиліття Україна зробила кроки до зменшення кількості домогосподарств, які живуть в умовах крайньої бідності, знизивши частку населення, що проживало на менш ніж 3,65 дол. США на день, з 17 % у 2002 році до менш ніж 1 % у 2008 році. Частка населення, що проживало менш ніж на 6,85 дол. США на день, також помітно зменшилася з початку 2000-х років до 8 % у 2013 році, потім збільшилася до 15 % у 2015 та 2016 роках, а потім повернулася до мінімуму в 7 % у 2020 році. Напередодні повномасштабного вторгнення в Україні спостерігався найвищий за останнє десятиліття рівень безробіття — 9,8 % (із 2021 року). Економічна криза, спричинена вторгненням до Криму та на схід України у 2014 році, призвела до того, що його рівень зріс з 7,2 % у 2013 році до 9,3 % у 2014 році. Ситуацію ускладнила пандемія COVID-19, котра погіршила рівень безробіття. У 2021 році серед чоловіків (9,5 %) він був дещо нижчим, ніж серед жінок (10,1 %), і дещо вищим у сільській місцевості (10,6 %), ніж у містах (9,5 %) [9].

Із лютого 2022 року негативні зміни на ринку праці в нашій державі чітко відобразили втрати працездатного населення та економічні труднощі, безпосередньо пов'язані з повномасштабним вторгненням. За оцінками МОП, зайнятість з початку війни стала на 15,5 % нижчою за довоєнний рівень [10]. Рівень офіційного безробіття в Україні досяг історичного мінімуму. Виходячи з інформації НБУ України, у грудні 2024 року кількість зареєстрованих безробітних впала до 94,2 тис. осіб, порівняно з 2023 роком, у якому було зареєстровано 96,1 тис. безробітних. Серед зареєстрованих для пошуку роботи переважають жінки (75,8 тис., тобто 80 % від загальної кількості). Потреби роботодавців у працівниках для заміщення вакантних місць зросли за рік на 14,4 % та становили 46,7 тисячі осіб, що перевищило показник минулого року (роботодавці потребували 32,4 тис. працівників) [11]. Водночас в Україні спостерігається високий рівень неформальної зайнятості та зростання нестандартних форм роботи (зокрема і через розвиток цифрової економіки). Така тенденція пов'язана з тим, що частина населення

має робочі місця, які, як правило, не покриваються існуючими механізмами соціального забезпечення [12].

Огляд сучасного стану зайнятості населення в Україні засвідчує значне скорочення робочих місць, внаслідок збройної агресією, зростання кількості безробітних осіб через згортання підприємницької діяльності суб'єктами господарювання, пошкодження чи руйнування виробничої інфраструктури, вимушеного скорочення чисельності працівників з метою оптимізації витрат на оплату праці. Така ситуація вимагає від уповноважених органів держави пошуку напрямів відновлення ринку праці. Тому з березня 2022 року розпочато заходи з підвищення рівня зайнятості населення, котре опинилося в несприятливих умовах через впровадження воєнного стану та наявність реальних чи потенційних загроз втрати роботи та доходу. Тому на перспективу доцільним є розроблення та реалізація Стратегії відновлення та стабілізації вітчизняного ринку праці [13, с. 77] в післявоєнний період.

Безробіття є визнаним світовим співтовариством соціальним ризиком, який здатний спричи-няти в короткостроковій чи довгостроковій перспективі соціальну незахищеність особи та повну чи часткову втрату нею заробітку. Він може виступати якісною характеристикою суспільної ситуації в країні, спричиненої економічними, політичними, соціальними чинниками, за яких значна частина працездатного населення не може реалізувати свій трудовий потенціал через обмежену кількість вакантних місць роботи або через свою неспроможність на ринку праці [14, с. 86], зокрема і внаслідок вимушених його трансформацій, зумовлених впливом воєнного стану, військових дій, тимчасовою окупацією чи необхідністю повоєнного відновлення .

На думку вчених-юристів його слід вважати суб'єктивним ризиком, тобто подією, яка ставить особу у складне матеріальне становище та зумовлює необхідність звернення за допомогою) [15, с. 16–17] чи за соціальними послугами до уповноваженого державою суб'єкта. Він засвідчує про втрату особою працездатного віку роботи з об'єктивних чи суб'єктивних причин, втрату нею заробітної плати або інших, передбачених законодавством доходів [16, с. 200–201] та неспроможністю самостійно знайти роботу [17, с. 6].

Безробіття, як правова підстава для соціального забезпечення особи виступає тим ризиком, який може спричинити негативні наслідки для неї у певному віці (від 15 до 70 років), за наявності у неї здатності до праці за станом здоров'я; засвідчує неможливість реалізації нею її права на зайнятість та отримання заробітної плати (доходу) протягом певного періоду [18, с. 255].

Система соціального захисту безробітних включає соціальну підтримку, пільги та юридичні гарантії, державні цільові соціальні програми [6], розвиток яких посилився з 2014 року та суттєво трансформувався з початком повномасштабного вторгнення. Завдяки послідовному вдосконаленню законодавства про зайнятість вдалося вдосконалити механізми і засоби реалізації особою її прав у цій сфері, які дають можливість раціонального використання фінансових ресурсів з урахуванням принципу соціальної справедливості.

Задля забезпечення основ соціальної захищеності працездатних осіб в Україні на законодавчому рівні із 2000 року було впроваджено систему соціального страхування на випадок безробіття. Вона продовжує розвиватися та періодично трансформуватися, особливо в період світової економічної кризи та пандемії, хоча основною її проблемою залишається відсутність та недосконаліть гнучких правових механізмі подолання безробіття, особливо в умовах глобальних викликів, з якими впродовж майже двох десятиліть стикається система соціального забезпечення України.

Сучасне законодавство у сфері зайнятості має дуже складну та розгалужену систему законодавства, переважно підзаконних-нормативних актів, котра з часу врегулювання відносин зайнятості на рівні окремого закону зазнала численних трансформацій через вплив глобальних соціальних викликів (зумовлених повномасштабним вторгненням, втратою роботи та неможливості продовження діяльності суб'єктом господарювання через втрату виробничих потужностей, евакуацією чи виїздом працівників, втратою замовлень та ринків збуту, впливом пандемії, і т.д). Норми українського законодавства в сфері зайнятості та соціального страхування на випадок безробіття містять велику кількість імплементованих міжнародних

правових норм, котрі поступово наближають державну політику в цій сфері до кращих світових зразків [19, с. 131]. Хоча досі не ратифіковані Конвенція МОП № 168 про сприяння зайнятості та захист від безробіття 1988 року [20] та Конвенція МОП № 181 про приватні агентства зайнятості 1997 року [21], котрі закріплюють важливі міжнародні стандарти.

Для визначення загальносоюзних пріоритетів у сфері зайнятості та координації політики зайнятості держави-члени реалізовують Європейську стратегію зайнятості, котра у новому розділі «Зайнятість» Амстердамського договору містить лише одну статтю [22]. Стратегія ґрунтується на чотирьох основних аспектах зайнятості: підприємницькі якості (entrepreneurship), тобто готовність до створення нових робочих місць за рахунок скорочення трудових витрат, які не мають відношення до зарплати та інших форм податкового навантаження зайнятості; відповідність вимогам найму (employability), тобто сприяння особі в отриманні нею додаткових якостей, умінь, які сприятимуть отриманню роботи; адаптивність (adaptability), тобто вплив на підприємства та індивідів засобами податкового стимулювання; рівність можливостей (equal opportunities) через сприяння участі жінок на ринку праці, інтеграцію осіб з інвалідністю до трудового життя та ін. [23]. На даний час сфера зайнятості в Україні продовжує розвиватися за цими напрямками завдяки модернізації вітчизняного законодавства шляхом його оновлення та приведення у відповідність з європейськими стандартами .

З початку тисячоліття в Україні також спостерігається тенденція щодо розширення договірного регулювання відносин у сфері зайнятості. Для цієї сфери властиві виключно непоіменовані договори. Дані відносини мають комплексний характер та на даний час входять до переважно до предмета права соціального забезпечення та трудового права. Особливості правового регулювання відносин у сфері зайнятості також можуть проявлятися через використанням норм цивільного права, так як відносини зі сприяння зайнятості можуть виникати за участі приватних агентств зайнятості, котрі можуть працювати в інтересах роботодавця, так і в інтересах особи, котра не має статусу «безробітної», але прагне реалізувати своє права на працю.

Згідно ст. 638 Цивільного кодексу України договір вважається укладеним, якщо його сторони, тобто центр зайнятості та фізична особа досягли згоди з усіх його істотних умов у визначеній законодавством формі [24], тобто у письмовій формі. Істотними умовами договору у сфері зайнятості є чітко визначені умови, залежно від виду договору. Обов'язковою умовою укладення договору у сфері зайнятості є досягнення згоди між його сторонами щодо його предмету, котрий переважно чітко визначений законодавством.

Відповідно характер встановлення прав та обов'язків суб'єктів відносин при укладенні договорів у сфері зайнятості залежить від мети конкретного договору. У законодавстві останнім часом присутня тенденція щодо розширення договірного регулювання відносин з організації працевлаштування фізичної особи, котра втратила роботу чи перебуває на стадії її пошуку та врегулювання механізмів соціальної підтримки роботодавця, котрий долучився до працевлаштування окремих соціально незахищених категорій задля виконання соціальних зобов'язань держави у спосіб та у формі, чітко визначених законодавством.

Тому видається доцільним визначення переліку договорів, котрі можуть укладатися у сфері зайнятості задля подолання безробіття та сприяння зайнятості фізичної особи. Такі договори умовно можна вважати договорами про надання послуги (договір про організацію професійного навчання в закладі освіти або в роботодавця (укладається з безробітним, який отримав сертифікат на навчання) [25], договір про професійне навчання учасника бойових дій чи особи з інвалідністю внаслідок війни в закладі професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості [26], договір з роботодавцем про організацію професійного навчання безробітного у закладі освіти [25], договір про професійне навчання (укладається між закладом освіти та виключно із жінкою задля забезпечення ринку праці кваліфікованими робітничими кадрами, підтримання її конкурентоспроможності для працевлаштування у сферах, де вони були традиційно недостатньо представлені за результатами професійного навчання) [27], договір про навчання відповідно до отриманого ваучера (для підтримання

конкурентоспроможності деяких категорій громадян на ринку праці) [28], договір про проживання безробітного в період його навчання (якщо воно відбувається поза місцем його проживання) [25], договір соціального супроводу при працевлаштуванні [29] для окремих категорій.

Також сфера зайнятості характеризується договорами, укладеними в інтересах роботодавця. У разі прийняття рішення про компенсацію його витрат на оплату праці між центром зайнятості, роботодавцем та територіальним відділенням Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю (при працевлаштуванні особи з інвалідністю) протягом 7 робочих днів укладається договір [30], істотні умовами якого чітко визначені та включають крім інформації про їх сторони, гарантії зайнятості для працевлаштованої особи; умови та порядок фінансування компенсації витрат на її оплату праці; права та обов'язки сторін; строк набрання ним чинності та підстави припинення; відповідальність сторін за порушення умов договору та порядок розгляду спорів.

Із 2018 року впроваджена примірна форма договору про компенсацію витрат роботодавця на оплату праці працевлаштованої особи з числа внутрішньо переміщених осіб [31]. Законодавство гарантує отримання роботодавцем компенсації фактичних витрат, за умови облаштування робочого місця для: працевлаштованої особи з інвалідністю I або II групи, яка є застрахованою чи для працівника, який повернувся на роботу у зв'язку із його звільненням з військової служби у запас/відставку на збережене за ним місце роботи, посаду та/або якого переведено за його згодою на іншу посаду в цього роботодавця. Також із 2023 року впроваджено компенсацію за облаштування робочого місця для особи з інвалідністю за рахунок коштів соціального страхування на випадок безробіття [32]. Заявка на компенсацію у визначеному розмірі має бути подана протягом періоду, визначеного законодавством.

Окремою групою договорів у сфері зайнятості слід визнати договори мікрогранту для створення або розвитку бізнесу в аграрній сфері для осіб, котрі вирішили розвивати власну справу (для створення або розвитку садівництва, ягідництва, виноградарства чи тепличного господарства) та договори про надання гранту на створення або розвиток власного бізнесу учаснику бойових дій, особі з інвалідністю внаслідок війни та члену його сім'ї. Вони були впроваджені у червні 2022 року [33] та є специфічною формою соціальної підтримки окремих соціально вразливих категорій, котра потребує окремого додатково теоретичного аналізу.

Отже, договори у сфері зайнятості є ефективним засобом вирішення проблем безробіття та створенням умов для зайнятості особи. Вони є непоіменованими договорами, умови і порядок укладення яких врегульовано законодавством у сфері зайнятості. Переважно дані договори є двосторонніми. Однією із його сторін обов'язково є безробітна особа. Укладаються такі договори в інтересах безробітної особи та мають чітко визначений предмет. Їх укладенню передує реєстрація та набуття особою статусу безробітної. За юридичною спрямованістю на досягнення мети дані договори переважно є основними. За формою укладення договори є виключно письмовими. Для укладення окремих з них необхідним є вчинення додаткових дій. Тому для досягнення належного рівня забезпечення нормативних гарантій реалізації права безробітної особи на отримання нею соціального забезпечення, має бути задіяний весь комплекс правових, економічних, організаційних заходів, котрі будуть основою для реалізації нових ініціатив з протидії безробіттю та попередженню його зростання внаслідок глобальних викликів зокрема щодо чіткого врегулювання та уніфікації процедур укладення договорів у сфері зайнятості.

Посилання:

1. Чудик-Білоусова Н. І. Реформування трудового законодавства як основа соціального спрямування економіки та бізнесу. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 12. С. 191–198. https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/41.

2. Клименко А. Сучасний стан правового регулювання соціального забезпечення громадян України. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 6. С. 72–77. https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.6.14.

3. Чорна М. Сутність права громадян на соціальний захист. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 4. С. 151–156. URL: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/4/29.pdf.

4. Яковлєв О. А. Фундаментальні проблеми правового регулювання умов праці і встановлення гарантій для працівників. Харків : Право, 2019. 456 с.

5. Зайнятість, праця та соціальний захист населення: вітчизняний та зарубіжний досвід / за ред. Т. М. Кір'ян. Київ, 2017. 245 с.

6. Гапочка В. М. Соціальний захист безробітних: реалії сьогодення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2022. Том 1 № 74. С. 171–175. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.74.29.

7. Публічне управління у сфері зайнятості в Україні у контексті євроінтеграції: проблеми, ефективність, інноваційність, результативність / за наук. ред. Р. В. Войтович та К. В. Дубич. Київ, 2020. 480 с.

8. IOM. 2021 Migration in Ukraine: Facts and Figures. Kyiv, 2021. International Organization for Migration. URL: https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbdl1861/files/documents/migration_in_ukraine_facts_and_figures_2021-eng_web-1.pdf.

9. Poverty Headcount Ratio at USD 6.85 a Day (2017 PPP) (% of Population). (Accessed April 26, 2023). Metadata Glossary. World Bank. URL: https://databank.worldbank.org/metadataglossary/world-development-indicators/series/SI.POV.UMIC.

10.Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment February 2022 — February 2023 (23.03.2023) / World Bank, Government of Ukraine, European Union, and United Nations. United Nations in Ukraine. URL: https://ukraine.un.org/en/224376-ukraine-rapid-damage-and-needs-assessment.

11.Горбачова А. В Україні безробіття впало до історичного мінімуму (20.01.2025; 16:35). UNIAN.NET. URL: https://www.unian.ua/economics/other/v-ukrajini-bezrobittya-vpalo-do-istorichnogo-minimumu-12889989.html.

12.Бондар М. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. Економіка та суспільство. 2021. № 34. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-10.

13.Луньова Т. Напрями активізації зайнятості населення України в умовах воєнної економіки. Економічний простір. 2023. № 183. С. 74–78. https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-12.

14.Слюсар С. Т. Аналіз рівня безробіття в Україні: проблеми і шляхи його подолання. Економіка АПК. 2018. № 5. С. 85–92.

15.Басай О. В. Правове забезпечення соціального захисту безробітних в Україні. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення». Харків, 2005. 20 с.

16.Синчук С. М. До питання про визначення понять соціального забезпечення. Актуальні проблеми науки трудового права в сучасних умовах ринкової економіки : матер. наук.-практ. конф. (м. Сімферополь, 19–20 травня 2003 р.). Харків, 2003. С. 200–203.

17.Юровська В. Ю. Правове регулювання відносин в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення». Харків, 2005. 20 с.

18.Денисюк М. До питання про законодавче поняття безробіття. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. Вип. 59. С. 250–257. URL: http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/337.

19.Кулачок-Тітова Л. В., Пахомова І. А. Забезпечення зайнятості населення: міжнародно-правові стандарти та національний досвід. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Серія «Право». 2023. Вип. 36. С. 122–134. https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-14.

20.Конвенція Міжнародної організації праці про сприяння зайнятості та захист від безробіття від 21.06.1988 р. № 168. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_182.

21.Конвенція Міжнародної організації праці про приватні агентства зайнятості від 19.06.1997 р. № 181. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_046.

22.Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts (OJ C 340, 10.11.1997, p. 1–144). EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/ams/sign.

23.The birth of the European Employment Strategy: the Luxembourg process (November 1997) (Last updated: 15.03.2005). EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:c11318.

24.Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435–IV. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15.

25.Порядок професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 24.03.2023 р. № 264. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264-2023-%D0%BF.

26.Порядок реалізації експериментального проекту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 15.09.2023 р. № 984. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984-2023-%D0%BF.

27.Порядок реалізації експериментального проекту щодо організації професійного навчання жінок для працевлаштування у сферах, де вони були традиційно недостатньо представлені, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 р. № 1302. Верховна Рада України. Законодавство України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1302-2024-%D0%BF.

28.Порядок видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності деяких категорій громадян на ринку праці, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 207. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2013-%D0%BF.

29.Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги соціального супроводу при працевлаштуванні та на робочому місці. Наказ Міністерства соціальної політики України від 21.09.2016 р. № 1044, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 17.10.2016 р. за № 1359/29489. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1359-16.

30.Про затвердження Порядку здійснення заходів сприяння зайнятості, повернення коштів, спрямованих на фінансування таких заходів, у разі порушення гарантій зайнятості для внутрішньо переміщених осіб. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2015 р. № 696. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/696-2015-%D0%BF.

31.Про затвердження Примірної форми договору про компенсацію витрат роботодавця на оплату праці працевлаштованої особи з числа внутрішньо переміщених осіб. Наказ Міністерства соціальної політики України від 25.04.2018 р. № 588. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0588739-18.

32.Порядок надання компенсації фактичних витрат за облаштування робочих місць/місць провадження господарської діяльності/ незалежної професійної діяльності для осіб з інвалідністю, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2023 р. № 893. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893-2023-%D0%BF.

33.Деякі питання надання грантів бізнесу. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.2022 р. № 738. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF.

Статтю було подано	02.04.2025	The article was submitted
Статтю було прийнято	18.04.2025	The article was accepted